

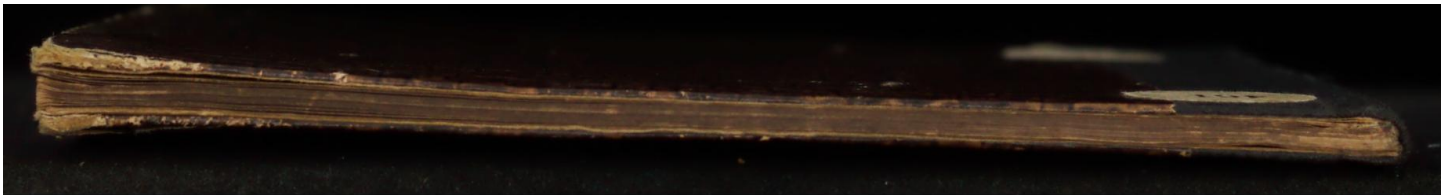
461

L

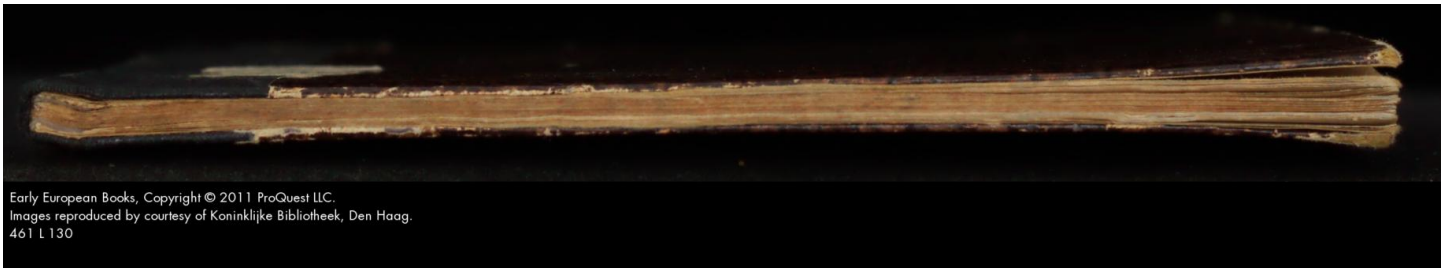
130

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
461 L 130

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
461 L 130

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
461 L 130

Kw 461

L 130

eli

Lit. N° 222
Cod. W.

D E

R O O S E N D A A L S C H E
V E R M A K E L Y K H E D E N ,

Met een Geestelyk oog Beschouwd, in Digtmaat
gesteld, en opgedragen

Aan de

Hoog Welgeborene Heer en Mevrouw van

R O O S E N D A A L ,

En Mevrouw Douariere van

H E I D E N .

DOOR

J O H A N D ' O U T R E I N .

t' A M S T E R D A M ,
By GERARDUS BORSTIUS, Boekverkooper, aan den Dam,
op de hoek van de Nieuwendyk. M D C C .

Pfal. CIV: 31, 33, 34.

*De Heerlykheyd des HEEREN zy tot in eeuwigheyd, de
HEERE verblyde sig in zyne werken. Ik sal den
HEERE zingen in myn leven: Ik sal mynen God Psalm-
zingen terwyl ik nog ben. Myne overdenkinge van Hem
sal soete syn: Ik sal my in den HEERE verblyden.*

H O R A T:

Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.

Dat is:

*Die Digter my het best voldoet,
Die 't nut doormengelt met het zoet.*

A A N D E N

LEESER.

Wie is 'er in ons Nederland, ja in verdere deelen van Europa, dien de ROSENDAAAL, by *gesigte*, of by *naam* ten minsten, niet bekend zy? Inwoonders en vreemdelingen vloejen even gretig te famen, om sig in de schoonheden van dien te verlustigen. En het sal nimmer gebeuren dat men iemand ontmoete, die den selven beneden sijne verwagting vind. Ondertusschen word alle die schoonheyd van allen niet met het selfde oog beschouwd. Op sijn best genomen, is het den meesten maar te doen om hunne nieuwsgierigheyd te verzadigen. En wat vrugt draagt men 'er van weg, dan dat de sinnen voor dien tyd, door soo aangename voorwerpsels, een weynig worden opgeheldert, en men naderhand seggen dat men 'er *geweest* is, en anderen iets van verhalen kan. Beter doet hy, en uitnemender voordeel draagt hy 'er van weg, die sig wel verlustigt in die sienelyke bekoorlykheden, dogh ondertusschen daar by niet alleen berusten blyft, maar die schepselen, 't sy daar de natuur of konst in speelt, gebruykt als een ladder, om op te klimmen tot den Grooten Maker van het Heel-Al, om de

voetstappen van sijne wysheyd , magt en goedheyd in desen gade te slaan. En noch Christelyker, die by gelegenheid van het geene hem hier of elders aan de sinnen voorkomt , opmerkt wat voor geestelyke sinspeelingen de H. Geest wel gebruykt in sijn woord op diergelyke schepselen ; en waar van de *Bergen , Daalen , Boomen , Bosschen , Bloemen , Fonteynen* , en wat des meer sig aan het oog vertoont, *sinnebeelden* zyn. Immers ik heb het voor my een nuttige ledigheid geagt , wanneer ik de eer en het genoegen had van eenige dagen op den Rosendaal door te brengen , myne uitspanning door dese besigheid onledig te houden , dat ik in gedigt vervattede het gene merkwaardigs in desen Lusthof voorkomt , en daar op Schriftuurlyke of zedelyke sinspeelingen maakte. Het is alleen geschied tot myne eigen oefening en opwekking en tot genoegen en stigting van het Hoog-aansienlyk Geselschap , dat daar op sijn verblyf houwd , en door hare prysweerdige deugden nog den grootsten luister aan die Heerlijkheid byset. De minste toeleg is, by het opstellen , niet geweest om sulx door de drukperffe gemeen te maken. Doch als ik het dus verre voltooid had, sijn'er verscheidene geweest, die versogten het te mogen tot hun gebruyk uitschryven. Daar ik wel niet tegen was, doch hadde by ervarentheyd geleerd, dat door het uitschryven, bysonder van *Digtwerk*, de woorden en saken menigwerf verbafterd worden en het
werk

werk een wanschikkelyke gedaante verkrygt. Om dit voor te komen, heb ik dan besloten het de drukperisse aan te beveelen. Na dat ik egter alvorens gepolst had het oordeel van twee voorname Heeren en vrienden, groote Kenners van de Nederduytsche spraak en digtkonst, die het des weerdig hebben gelieven te keuren. „ Ik heb (schreef een der selver, dien ik het had toegesonden) met „ groot vermaak en stigting de Rosendaalsche Heerlykheid nevens U E doorwandelt. Nooit heeft „ my de Hovenier soo veel schoonheyd daar in „ vertoond. Wiedus van de schoonheyd der schepselen tot den Schepper opklimt, vind den selven „ over al. Maar om dit te leeren, is soo een weg „ wyser tot navolging noodzakelyk, en daarom, „ myns oordeels, der drukperisse dobbel waardig. Of gy, bescheydene leser, het *selve* 'er van sult vonnissen, sal mogelyk van uwe gesteldheid afhangen. Soo veel menschen soo veel sinnen. Indien gy 'er geen smaak in vind, denk dat dit gereg voor u niet is opgedischt. Maar soo iemand dese en diergelyke sinspeelingen, van lichamelyke opgeestelyke saken, een dwaasheid en der bespottinge ~~weerdig~~ dunkt te zyn; Hy weete dat het selfs wel gebeurd, dat dingen die *des Geestes Gods* zyn, by veelen voor eene *dwaasheyd* te boek staan. Ik meene dat 'er niets is, waar op ik gespeeld heb, daar

* 3

my;

my de H. Geest in het woord der waarheyd niet is voorgegaan. En tot wat eynde syn anders de Schriften van Moses, David, Salomo ende der Profeten, ja ook der Euangelisten en Apostolen, bysonder Johannes Openbaaring, soo doorfaaid met sinnebeeldige woorden, spreekwyfen en vertooningen, dan om ons by alle gelegenheyd, wen ons soodanige vertoogfels in de natuur voorkomen, aan die sinnebeeldige betrekkingen te doen denken; En daar uyt eenig geestelyk of zeedelyk nut te trekken? Is 'er in het Digtwerk iets, dat by kieffche Liefhebbers van de Poësy niet door den beugel mag; Ik bidde des aangaande dat sy meer op de *saken*, dan op de *woorden* sien. De *Aanteekeningtjes*, hier en daar gemaakt, waren niet noodig voor geletterde, maar hebbe goed gevonden die daar by te doen, wyl ik onderstelde, dat dit werkje ook, en wel voornamelyk, van ongeletterde souwde gelesfen worden. Het is op twee verscheidene tyden geweest, de eene twee jaren na den anderen, dat ik dit dus verre voltooyd heb. Of 'er noch meer staat by te komen, sal afhangen van den lust, die my daar toe eens weder mocht bevangen, en van den smaak, dien de Lesers in dit proefje vinden sullen. Tot een toegiftje heb ik 'er by gedaan eene *Afmaning van het Kaartspeelen, Verkeeren en ander ydel Tydver-*

verdryf, voor een geruymen tyd ter vlucht uyt myn pen gevloeid; en welke van sommige geachte vrienden niet ondienstig geoordeelt wierd in het oog en handen van het gemeen te komen. Niet soo seer om het Digtwerk (want dat is noch veel minder opgecierd dan het stukje van den Roosendaal) als om de beweegredenen tot afmaning van een ydel en sondig tydverlies, waar voor vele bestaan te pleiten, als of sulke tydkortingen den Christenen niet onbetamelyk waren. Ik weet wel dat 'er over het kaartspelen voor en tegen veel gesegd en geschreeven is. Dat 'er zelfs Godgeleerde sijn, die soodanigen tydkorting voor onverschillig oordeelen, *op sig zelfs* aangemerkt sijnde. Dog ik weet ook wel, dat het in een weereld, die in het boose ligt, onmogelijk is soodanige saaken *op haar zelfs* aan te merken, buiten de misbruiken en quade gevolgen, die se onderworpen sijn en onvermydelijk na sig slepen. Sommige van myne redenen gelden tegen *alle* soodanige speelen *op sig zelfs*; andere tegen de gene die een gewoonte daar van maken, en op soodanigen tydquiltling versot sijn. De eene reden is kragtiger dan de andere. Doch die alle te samen sijn kragtig genoeg, om diergelijke tydkortingen te bannen uit de huisen en Geselschappen der Christenen die eenigfints beseffen dat sy Gode Rekenfchap van hunnen tijd schuldig sijn. Want geene uitspanningen
passen

Aan den L E E S E R.

paffen den Christenen, dan die bequaam sijn om hetlighaam een aangename, gefonde en matige beweeging toe te voegen, of den Geest, na dat hy met moejelijke besigheden vermoeid was, eenige ontlasting en vermaak toe te brengen, om daar na des te bequamer te sijn tot eer en dienst van God en tot het waarnemen van sijne beroeping. 't Welk geen van beide in het Kaartspeelen, Verkeeren en Dobbelen bedoelt, veel min gevonden word. Iemand mogt denken: hoe komt sulx by den *Rosendaal* te pas? Daar is men immers niet gewoon met kaarten, verkeeren en met danseryen synen kostelijken tyd te verspillen? Dog even uit dien hoofde kon ik des te veyliger dit daar byvoegen. Ik toone in myn gedigt op den *Rosendaal*, wat vooreen eerlyk en stigtelyk *vermaak* en *uitspanning* een Christen hebben *kan* en *mag*. Daar by paste niet qualijk, een afmaning van sodanige uitspanningen, die ydel, vrugteloos en sondig sijn. Gebruyk gy het een en ander, Gunstige Leser, tot uw nut en voordeel. Wees niet als een spinne, die uit goede kruyden haar vergif, maar als een bye, die uit alles haaren honig trekt. Beproof alle dingen en behouwd het goede. Verwagt binnen korten tyd myne *Proeffstukken* van *Heylige sinnebeelden*: en agt gy dese beschryving van den *Rosendaal*, met den aankleven van dien, des weerdig, gy kond deselve bewaren om by dat werk te laten binden. Want ook dit gedigt met *sinnebeeldige* speelingen doorweven is. En gy sult, by 't uitkomen van dat werk, nog meer reden sien, waarom dit Digtstuk'er niet qualijk byvoegt. De geestelijke of zedelijke Aanmerkingen heb ik met een *Cursyf* of *lopende* letter laten setten, gelijk de *Beschryving* van den *Rosendaal* selfs, met *staande* Romeynsche letteren. 't Welk ik hier tot uw narigt nog moest byvoegen. Vaar wel in den Heere, en wandel in sijne vreesen en in de vertroosting des H. Geests. Dat is, leert wel doen en vrolijk zyn.

D E
 VERMAKELYKHEDEN
 V A N D E
 H E E R L Y K H E I D
 ROOSENDAAL,
 M E T E E N
 GEESTELYK OOG BESCHOUWD,

En in Digtmaat gesteld.

Si natura negat, faciunt hæc Tempe Poëtam.

O Roosendaalsche ^a Tempe! ô pronkcieraad der Hoven! *Inlciding.*
 Vol heerlykheid en pragt, wie kan naar waarde u
 loven?
 Uw glory ryft van selfs tot aan des Hemels trans,
 Ja gy verdooft het licht der sterren door uw glans.

A

Hier

^a Tempe. Een oord in *Thessalien*, in een seer vermakelyk dal gelegen, ontrent den berg *Olympus* en *Pindus*, door welke de Rivier *Peneus* vloeyde. Waar van *Ovidius*: *Metam.* l. 1.

*Est nemus AEmonia, prærupta quod undique claudit
 Sylva, vocant Tempe, per qua Peneus ab imo
 Effusus Pindo spumosis volvitur undis, &c.*

Dat is,

*Het schoon Emonisch dal, besloten in een bosch,
 Men noemt het Tempe. Hier loopt Peneus door, die los
 Uit Pindus bronner springt met ruisfchende geklater,
 En dunne dampen geeft door 't vallen van het water,
 Besprenkelende alom het woud, dat overbelt.*

Hier van daan worden alle vermakelyke plaatsen Tempe genoemd. Behalven dat dese beschryving van *Ovidius* op den *Rosendaal* seer toepasselyk is, welken de *Gelderfche Historischryver Pontanus* beschryft, *amenitate & situ loci pulcherrimum*: spreekende daar van soo als het al was ontrent den jare 1350. zie *Pontan*: p. 266.

Hier moest een *Vondel* zyn, *Antonides*, of ^a *Pluimer*,
 Die uitbralde uwen lof. Voor my, ik wenschte een ruimer
 Besproeijing van dien geest, die Digtters maken kan,
 Souw ik dit stuk bestaan. Dogh ik verwacht het van
 Geen Heidensch' Hengstebron, geen stroomende ^b *Aganippe*:
 Mogt ik myn veder maar en 't uitterst van myn lippen
 Natmaken uit den stroom van ^c *Siloams* fontein,
 Dan kende ik myne kragt zelfs hier toe niet te klein.
 Ik sla myn oog op U, ô Bron van 't geest'lyk leven,
 Wil uwen invloed aan myn geest en veder geven;

Op

^a *Pluimer*. Dit siet op het voortreffelyk gedigt, dat J: *Pluimer* in den jare 1690.
 op den Roosendaal gemaakt heeft: beginnende

O Boom en Bloemryk Roosendaal!
 Hoe sal ik best uw lof opbalen?
 O Proefstuk der natuur, vol praal,
 Vol klank van duisend nagtegalen! enz.

^b *Aganippe*.] Een fontein in *Bœotien*, uit den berg *Helicon* of *Parnassus* vloejen-
 de, en, niet verre van de Stad *Theben*, sig loofende in de Rivier *Permessus*: welke
 fontein de oude Poëten verziere dat ontsprongen was door het slaan van de ver-
 senen van het vliegend Peerd *Pegasus* tegen den top des bergs: En waar uit ic-
 mand drinkende, de bequaamheid tot digten verkreeg. Waar op *Persius*, in het
 begin van sijn eerste Schimpfschrift, speelt:

*Nec fonte labra prolii cabullino,
 Nec in bicipiti somniassè Parnasso
 Memini, ut repente sic poëta prodirem.*

dat is,

'k Heb nimmer uit de Hengste bron
 Gedronken, nog op *Helikon*
 G. slapen, hoe souw ik dan digten?

Hy wil seggen, dat hy bekent, geen Poëet geboren te zyn, nog een natuurlijke be-
 quaaamheid tot digten te besitten. Edogh, met dese verdigtselfen hebben wy, Chri-
 stenen, niet te doen.

^c *Siloams* Fontein.] Dit siet op de Fontaine *Gibon*, *Etham* of *Siloam*, ten westen
 van *Jerusalem*, waar uit sommige willen dat het water door onderaardsche Kanaalen
 geleid wierd in den Tempel, ten dienste der Priësteren, en sig ontlafte in de beeke
Kedron. En waar op sommige oordeelen gespeeld te worden in dat doorlugtig ge-
 sigte van *Ezechiël* cap. 47. van de wateren, die vloeiden van onder den dorpel
 van het Heiligdom: als mede *Joël* 111: 18. en *Zach.* xiv: 8. *Jes.* xii: 3. *lv*: 1.
Openb. xxii: 1. Wy oordeelen wel dat die plaatsfen haare vervalling niet gehad
 hebben in die wateren van de Fontaine *Siloam*: Egter kon'er eenige inspeeling op
 deselve genomen zyn. Zie *Ligtf: Oper: Tom. 2. p. 588. Vitringa, Temp: Ezech:*
2 deel p. 385. J. H. Coccejus, Temp: Ezech: p. 563. Geestelyker wyze beteikonen
 die wateren den H. Geest met sijne gaven en werkingen.

Op dat'er Heil'ge stof uit mynen *geest* opwell',
 En myne *veder* die welvoegzaam neder stell:
 Dat ik door 't aardfche fchoon werd' hooger opgeheven,
 En Hemelwaarts, als door de vleugelen gedreven
 Eens *Arends*, dat ik tot uw ongenaakbaar ligt
 Mag fonder fchemering opbeuren myn gefigt!

En Gy, Roemwaarde Heer en Vrouw van *Roosendaal*,
 En Eed'le Weduwwrouw, wier overheufch onthaal
 My gaf gelegenheid, myn fangluft op te wekken,
 Laat dit gering gedigt tot een betuiging ftrekken
 Van myne dankbaarheid voor het genoten goed,
 Waar voor ik altoos blyf verpligt in myn gemoed.

*Aan-
 fpraak aan
 den Heer
 en Mevrou-
 wen van
 Roosendaal
 en van
 Heiden.*

*Op de Heyde, waar door men gaat, eer men ten
 Roosendaal inkomt.*

Kom ik van Aarnhem af, 'k vind' eerst een dorre *Heyde*,
 Daar boom nog bloem en waf; geen klaverryke weyde,
 Maar Woefstny; daar 't wild gedierte fig onthouwd,
 Dat door den landman niet befaaid word nog gebouwd:
 Maar ftrax daar na geniet ik 't opgepropt vermaken
 Van 't Heerlyk Roosendaal.

*Befchry-
 ving.*

Dit kan indagtig maken,

*Hoe d' Hemelgod fomwyl fijn keurelingen leid
 Door menigerley ftryd en wederwaardigheit.*

*Geftelyke
 bedenkin-
 gen.*

*Wanneer hy voorbeeft aan een Sondaar fijn genade
 Te fchenken, eer hy fig in zielen-welluft baade,
 Is Hy gewoon hem door een fchrikkige Woefstyn
 Te leiden van veel fmert en overtuigings pyn.
 Hy doet de droefheit hem gevoelen van de fonden:*

2Cor. 7: 10.

A 2

't Is

*a Een Arend.] Dit fpeeld op het wapen van den Heer van Roosendaal, dat een Arend
 vertoond, en deszelfs finspreuk: Ut Aquila ardua quarit. Jof. 40: 31.*

't Is naar, al wat hy ziet: Dogh ook na korte stonden
 Verblyd Hy hem weêrom door 't soet van sijn genaad,
 Wanneer Hy allereerst den Sondaar binnen laat
 In sijn gemeenschap; wen de ziele heeft verkregen
 De toespraak van Gods Geest: wees wel gemoed, myn segen
 En alles wat ik heb voor Sondaars, is voor dy;
 Ik ben uw God en goed en gy behoort tot my.

Marc. 9:
2, 22.

En na dat iemand heeft aan God sijn deel gekregen,
 Gebeurt het menigmaal, dat hy door naare wegen

Pfal. 23:4

Van veel verdrukking word geleid, als door een dal
 Van schaduw des doods en meenig ongeval.

Pfal. 71:
20, 21.

Hof. 2:
13.

Dat doet God, om daar na hem meerder te verblyden,
 Wanneer Hy hem omringt met vreugd aan allen syden,
 En spreekt hem naar sijn hert, na dat hy was geleid
 In eene Woesteny van ramp en tegenheid.

In 't korte, wat wil dogh de Weereld anders wesen
 Dan eene wildernis, een jammerdal, vol vreesen,
 Een dorr en dorstig land, waar in men niet en siet
 Dan enkel ydelheid, dan quelling en verdriet.

Heb. 12:1.

Maar als men die ook heeft met lydsaamheid doorloopen,
 Mag een geloovig mensch met regt wat beters hoopen;
 Dan siet hy te gemoet het Eden, 's hemels Hof,
 Daar hy voor eeuwig vind een onuitputb're stof

Jes. 57: 2.
Openb. 14

13.

Pf. 16: 11.

Om sig in sijnen God met blydschap te verlusten,
 En van sijn arbeid en omswer-vingen te rusten;
 Daar word sijn ziel versaad door 't heil, voor hem bereid,
 In het genot van God en 's Hemels heerlykheid.

Op het inkomen in de digte Laan en Plantagie van
 Eikeboomen.

Beschry-
ving.

Nu treed ik, bly van geest, in aandagt opgetogen,
 Ten Roofendaal selfs in, gedekt door digte bogen

Van

Van Eikeboomen, die haar kruinen t'samenlaan,
En my, beveiligd voor de sonnebrand, doen gaan.

*Dit doet my wederom van zelfs te binnen komen.
Het geen de Schrift ons segt, dat wy als Eikeboomen
Staan moesten, soo in kragt, als in standvastigheid;
Geplant in Godes Hof tot pragt en heerlykheid.
Hoe wel geordent wy ons selven moesten toonen,
Als planten van een Heer, als eenes Vaders soonen,
Vereenigd door een geest; hoe w' handen in elkaer
Steeds vlegten moesten, op dat we and're voor gevaar
Beveiligden, wanneer de heete sonnestralen
Van veel verdrukkingen oit mogten nederdalen.
En hoe ook God een God van order wesen wil,
Niet van verwerring; dies een iegelyk sig stil
Moet houwen op sijn post, om dat werk te verrigten
Dat sijn beroeping past, en soo Gods Huis te stigten.*

Op het gesigt van den Hof.

Nu treed ik 't hofperk in. Wat luisterryk vertoog
Van boom en bloemgewas verblind myn keurig oog!
De linde kan my met haar loof en geur vermaken,
De kers- en Appelboom doet my haar vrugten smaken,
Sy bied van zelfs die aan, sy steektse als in den mond.
Dogh wat cieraad vertoont sig in de platte grond
Van twee bloemperken, door de Wiskonst zelfs gemeten:
Hoe swiert het heên en weêr, soo dat men nauw kan weten,
Waar 't einde is of begin van krul- en bloemcieraad,
Als het borduursel van een kostelyk gewaad.
Daar schittert voor myn oog een regenboog van kleuren
Gemengeld onder een, gepaard met soete geuren,
Die allerweegs haarselfs verspreiden in de lugt,
En geven aan myn reuk een weergaloos genugt.

A 3

Hier

Geestelyke
sinspeelin-
gen.

Jes. 61: 3.

1 Cor. 14:

40.

Eph 4:

4--6.

1 Cor. 14:

33.

Beschry-
ving.

Hier staat de *lely*, daar *damasten*, ginder *roosfer*
 't Sy witte, roode of ook gevlamde, 't sy die blofen;
 Daar *angelieren*, hier de geurige *lupyn*,
 En nog ontelb're, die door een gemengeld zyn
 Gelyk de sterren in den ^a Melkweg aan den Hemel:
 Het zuide windje maakt een ruiffchende gewemel,

En

^a De Melkweg. Dat is, die bleeke strook, die by helder weder aan den gantschen kring van het firmament gezien word, bestaande uit een groote menigte van kleine sterren: welke Melkweg door *Buchanaan* seer aardig beschreven word. *De Spbara* lib: II. p. m. 424.

*Nec te præteream, veterum celeberrima vatam
 Lactea carminibus via, lato limite cælum
 Quæ decoras, dirimisque & sera nocte refulgens,
 Incurrisque oculis, & toti spectabilis orbi.
 Luce nites grata, quoties innubilis aër
 Mittit inoffensos cæli ad palatia visus.
 Et quia conspicuo facilis candore notari es,
 Lactea nomen babes: Vel quod (nisi fabula præcis
 Vatibus imposuit) de magnæ lacteus humor
 Ubre Junonis fusus transversa per astra
 Cæruleum infecit candenti limite cælum.
 Sunt quibus ad superos & magni tecta Tonantis
 Hac iter esse placet: sunt qui jam corpore functis
 Manibus hic sedem credant restare beatæ
 Curarum expertes ubi, securique laborum,
 Perpetuum degant ceu Dii feliciter ævum.
 Nec desunt Phætontea vestigia flammæ
 Qui credant retinere polum, cum devius axis
 Phæbeus rectore novo prope mania mundi
 Diruit, ætherios flamma populante penates:
 Nec qui, principio rerum cum fingeret Auctor
 Partibus è variis orbem coëunte caverna
 Hinc atque hinc, cæli summis in partibus oras
 Commissas, tenuisse notas, ut scilicet orbis
 Hac velut extrema maneat compage cicatrix.
 At quibus occultas rerum perquirere causas
 Cura fuit, multas magno sine lumine stellas
 Exiguas credunt collata luce nitorem
 Signere, sed qualem vel sera crepuscula reddunt,
 Vel cum venturo pallefcunt sidera Phæbo.*

Om dese aanteekening niet te groot te maken, sal ik dese plaats onvertaald laten,
 alleen voor de Taalkundige.

En doetse fwieren door elkander heên en weêr.
Dogh hier is stofs genoeg, dat ik naa binnen keer.

De linde en-ooftboom, die ook selfs met ^a bladen pralen,
Erinneren myn geest, hoe me ook moet lof behalen
Door 't uitterlyk-vertooq van een geschikt gedrag,
Waar door men aangenaam by menschen wesen mag.
Maar wat is 't groene loof en 't uitterlyk braveeren,
Indien gy 't waare werk des geestes mogt ontbeeren?
't Is waar; gy zyt niet tot onistigting van Gods Kerk:
Maar, brengtge ook ^b vrugten voort, waar in men siet het merk
Van die naar Godes beeld zyn door sijn Geest herbooren?
Dit is het werk alleen van 's Hemels uitverkoren?
Ey, sta daar naa, myn ziel! breng daaglyx vrugten voort,
Waar door gy selfs de ziel uws Bruidegoms bekoort.
Want hy geduurig staat te snakken, ja te sugten,
Al had hy des gebrek, naar uw vroegrype vrugten!
Stel hem dan niet te leur en doe hem dat verdriet
Niet aan, dat al sijn werk aan u souw sijn voor niet.
De perken, die gy siet staan pryken met haar bloemen
Waar in Gods wysheid staat te merken en te roemen,
Waar by vorst Salomon in al sijn Heerlykheid
Niet haalen kon, soo'n glans sig op deselwe spreid,
Die konnen uwen geest veel nutte lessen leeren,
Hoe gy ook uwe ziel met kleuren moet schakeeren
Van allerleye deugd, van wysheid, matigheid,
Van neederige schaamt en van Godvrugtigheid.
Dan sult gy eerst een roos van Saron konnen lyken,
En als een lely in de daalen staat te pryken,

Geestelyke
leeringen.

Zie Hoogl:
5: 1.
Mich. 7: 1.

Matth. 6.

Hoogl. 2:
1.

U selfs

^a Bladen.] Dat de bladeren van de boomen een sinnebeeld zyn van de burgerlyke geschiktheid, zie *Alardin* over Psal: 1: 3. pag. 73.

^b Vrugten.] Een sinnebeeld van ware en wewendlyke goede werken: zie *Alardin* over Psal: 1: 3. p. 67.

U zelfs vertoonen en verstreken tot cieraad
 Van Godes Huis en Hof, daar gy te groejen staat.
 Gy moet ook als een bloem een soeten reuk verspreiden,
 Als gy door woord en daad Gods roem zoekt te verbreiden,
 Soo dat, waar gy verkeert, uw stigtelyk bedryf
 En taal een blyk geef, dat gy God met ziel en lyf
 Tot eere poogt te zyn en voordeel van uw naasten.

Op de Fonteynen voor en in de Grotte.

Beschry-
 ving

Dogh ik moet hooger op naar het Fonteynwerk haasten,
 Daar ik wel haast bespeur een ryke Waterval,

Die van 't gebergte stroomt, soo helder als krystal.

Van de wa-
 terstralen.

Hoe zie 'k dry straalen door de parffing naar om hooge

Zig schieten als een pyl uit een gespannen boge,

Tot veertien voeten hoog en daalen flux ter neêr

Met soo veel droppels, of de Hemel by schoon weêr.

Een groote menigte van sterren had geregent;

Of dat hy dese grond soo ryk'lyk had gezegend,

Datse onophoudelyk uit haaren vollen schoot

Ontelbre paaren en diamanten goot.

Maar sagt! wat sie ik daar? Men draait het kraanwerk open;

Flux siet men allerzyds de waterstralen loopen.

Uit vier paar potten bruischt een kryftalline boog,

Die als agt poorten sig verheffen naar om hoog,

En vryen doorgang aan den wandelaar verleenen.

Dogh naader ik de Grot: wat komt daar uit de steenen

Een felle waterbuy, die de afgrond als uitbraakt

Uit koop're buisen en de Grot onnaakbaar maakt.

Gelykenis.

Niet min dan of een Stad, belegerd, van de wallen

Een digte hagelbuy van kogels neêr deed vallen,

Op dat door dier geweld de vyand wierd gekeerd,

En zy van niemand overmand wierd en beheerd.

Dogh

Dogh 't sijn flegts kogels, die op vel en kleëren raken;
 Sy sullen in het vleesch geen diepe wonden maken,
 Men komt'er heels huids af en sonder veel beklag:
 Het eindigt doorgaans met een aangenaam gelach.

Dog draait men't kraanwerk toe en laat men my daar binnen,
 'k Sta opgetogen en weet naulyx, waar myn finnen Van de
Grotte.
 Het eerst te wenden; want al wat men fiet en hoort
 Door sijn aanminnigheid my even seer bekoort.
 Waar ben ik? op het land of een der zeespelonken?
 Soo sie ik het alom met zeegewassen pronken,
 Met schelpen, paarlemoer, zeehorens en koraal:
 't Lykt alles naa de Zee, dogh vol van konst en praal.
 My dunkt ik ben hier in het eêlft der kabinetten
 Van ^a *Thetys* en *Neptuin*; en souw 'k op alles letten
 Op de gekeyde vloer en wanden en gewelf,
 Op 't helder spiegelglas, 'k vergat byna myn self.
 Dogh wilt gy wat te veel u selfs *bespeculeeren*,
 Daar is wel kans om u die hoovaardy te ontleeren;
 Men draait een kraantjen op, en zie daar komt een plas,
 Die u in 't aanzigt spouwt en nat maakt kleeed en das.
 Maar sagt! wat hoor ik daar soo schielyk my verbaafen,
 Van agter mynen rug! wat stroomval hoor ik rasen!
 't Is min nog meer, dan of men sag een dyk of dam
 Doorbersten, daar de Zee met al haar kragt op quam.

*Hier ga ik in de koelt, een weinig sitten rusten,
 Om mynen geest by dit Fonteinwerk te verlusten:
 Want het vermakelyke is hier soo opgepropt,
 Dat een aanschouwer word van wellust overkropt.
 'k Moet hier dan weder eens in 't geestelyke weiden,
 En myn gedagten tot die waterbronnen leiden,*

*Geestelyke
 overbren-
 ging van
 de Fontey-
 nen.*

B

Daar

^a *Neptuin* en *Thetis*, volgens de Heidsche verdigtselen, de God en Godinne van Zee, worden voor de Zee selfs genomen. Zie een Poëtische verbeelding en beschryving van een Zeehofen Bruiloftsmaal, by *Antonides* in sijn *Ystroom*. 3 boek.

Pfal. 36:
10.

Daar ons het Heilig woord soo mengwerf van melt.
Een levendige bron, die eigen water welt,
Is een verbeelding, eerst, van 't Goddelyke Wefen,
Wiens Algenoegzaamheid nooit van ons word volpresen.
Die van zig selven heeft sijn Wefen en bestaan;
Tot wiens volmaaktheid niets kan worden toegedaan.

Joh. 5: 26.
Hand. 17:
25, 28.

Een God, die in zigselvs besit het eeuwige leven,
En die het leven heeft aan al wat leeft, gegeven,
Aan planten, dieren en voornamelyk den mensch,
Die eigentlyk maar leeft; dogh dan eerst leeft naar wensch,
Wanneer hy werksaam is in 't kennen en beminnen
En in het loven van sijn God, dien Hy van binnen
Door sijne werkingen gevoelt in sijn gemoed
Gelyk een Heilfontein en zielsvernoegend goed.

Hoogl. 4:
15.
Joh. 1: 16.

Maar nu de menschen zyn elendig, dood in sonden,
Is Christus een Fontein van saligheid bevonden,
Die in zig selven heeft het leven als een bron:
ô Put der waat'ren! ô Fontein van Libanon!
By u, ô Jefus! is een volheid van genade,
Waar uit gy myn gebrek ten vollen kond versaden.
En gy staat nimmer stil; Uw water altoos vloeit,
Waar door myn dorre ziel tot laaf'nis word besproeid.
Gy geeft de vrugtbaarheid aan uwe kerk en kind'ren:
Wen gy hun ziel bevogt, niets kan hun wasdom hind'ren.

Joh. 1:
7.

Gy suivert onse ziel van vuiligheid en smet,
Die Adams eerste val sijn kroost heeft bygeset,
En die wy dagelyx door eigen schuld bekalen.
Dogh wyl 't u heeft behaagd voor Sondaars te betalen,
Is uw gestorte bloed geworden een fontein,
Waar in de ziel gebaad, heel sneeuw wit word en rein.

Zach. 13:
1.

Jef. 1: 18.

Gy segt, al waren schoon uw sonden als scharlaken,
En rood, als karmoisyen, ik sal se witter maken
Dan d'allerblankste woll: Hier vind ik 't geen verquikt

Wan-

Wanneer de Sondaar door benaudheid schier verstikt,
 Als gy hem doet de schuld van sijne sonden voelen,
 En dorsten naa genaad; Uw bloed kan Hem verkoelen
 En lesschen sijnen dorst, gelyk een waterdrank.

Heer! gun my deese bron myn gantsche leeven lank,
 Ja tot in eeuwigheid! ik wil door het geloove,
 In my door U gewrogt, (des wegen ik u loove)

Het water scheppen, dat myn zielendorst verslaat,
 Ja my maakt dronken in 't genot van uw genaad.

Jes. 12: 3.

Psal. 36: 9.

ô Dwaase weereldling, kond gy dees bron versmaden?
 Wilt gy uw geest'lyk deel met ydelheid versaden?

Jes. 55: 2.

Wat is het, dat g' uw geld en uw en arbeid geeft
 Voor nietigheden, daar de ziele niet by leeft?

Ja, Hemel! staa verbaast, wil u, ô aard, ontsetten!

Jes. 11: 12.

Wen gy met aandagt sult op deese dwaasheid letten,
 Die selfs Gods volk begaat; want Hem, des levens bron
 Verlaat men om het geen de ziele ooit helpen kon.

't Syn bakken, niet bequaam om water in te houwden;
 Wie zoekt sijn heil hier in, dien 't namaals niet berouwde?

En nogtans maakt sig elk daar veeltyds schuldig aan,
 Dat hy in plaats van God wil tot het schepsel gaan.

Gy niet alsoo, myn ziele, verlaat die dorre bronnen,
 Die niet dan ydelheid en moeite opwellen kunnen,

En houwd u selfs na by de bronaër van uw heil,
 Daar water niet alleen, maar melk en wyn is veil,

Dogh alles sonder geld en prys voor u te koopen:

Jes. 55: 1.

Wil met een graage ziele hier naa geduurig loopen,

Joh. 4: 14.

Op dat gy selve word tot een fontein gesteld,
 Die uit uw eigen ziele het geest'lyk water welt.

Want die in God gelooft, is toegesegd, dat stroomen
 Van leevend water uit sijn boesem sullen komen.

Joh. 7: 38.

Ag mogt myn herte zyn gelyk een volle bron,

Psal. 45: 2.

Waar uit niet anders dan het goede wellen kon!

Mogt dat steeds leveren een schat van goê gedagten,
 En goede reedenen, by God niet te veragten;
 By menschen aangenaam en stigt'lyk, die 't gemoed
 Verquikken, meerder dan een silv're water-vloed
 Den mond verfrisschen kan. Mogt steeds myn ziel naa boven
 d'Uitgangen van haar selfs verheffen, om te loven
 En lieven hem, van wien sy al haar geest'lyk heil
 Ontfangen heeft, waar in men einde vind nog peil.

Van de
 Rotse.

De ROTSE, die my voor de heete sonne-stralen
 Beschut, kan in myn geest een hooger denkbeeld maalen
 Van 't geen men in de roll van Jesaias vind:

Jes. 32: 2.

„ Die Man sal wesen een verberging voor de wind,
 „ Een schuilplaats voor den vloed, gelyk als waterbeeken,
 „ Die in een woesteny uit ryke sourcen leeken,
 „ Gelyk de schaduw van een sware rotsteen in
 „ Een dorstig land. „ Sy brengt dien Rots my in den sin,
 Waar in de Harpenaar, de Roem van Jesses Soonen,
 Begeerig was om daar gestadig in te woonen.

Jes. 71: 3.

En uit en in te gaan: naar lyf en naar gemoed
 Verquikt te worden, wen de heete sonnegloed
 Van 's Hemels gramschap op den Sondaar is aan 't branden,
 Die anders hem verhit tot d'innigste ingewanden.

De Fonteynen en Watervallen boven de Grotte
 op den Berg, enz.

Beschry-
 ving.

Dogh ik moet hier van daan en tred de trappen op,
 (Hoe graag ik 'er nog bleef) daar zie ik op den top
 Des Bergs een nieuwe straal van water opwaarts springen,
 Die myne Zangheldin wel stof gaf om te singen,
 Indien ik niet te lang had by de Grot getoest,
 En meer daar op gespeeld, dan op het strengst behoest.

Ik

Ik treed dan hooger op, daar zie ik fies ^a *Cascader*
 Trapswyse daalen neêr, met water overladen,
 Dat op den top des Bergs, als siedende uit een pot
 Opborr'len komt, en stroomt langs loode platen, tot
 Een suiver spiegelglas, daar d'held're sonneglanssen
 Met weêrgaloofse gloor als goud op silver danffen,
 En maken dat myn geest geheel geen matheid voelt.
 Of zyt gy wat vermoeid, gy vind hier een gestoelt,
 Gantsch op den duur gemaakt, 't bestaat uit harde steenen,
 Dogh die bequaam sijn om een rustplaats te verleenen,
 Om oor en oog hier te verlusten in 't geluid
 En krystalline glans van 't nat dat opwaarts spruit.
 Al sijn de kussens hard, het kan u niet verveelen;
 De finnen vinden hier soo veel om op te speelen,
 Dat men sig zelfs vergeet. Ik kan'er niet van daan,
 En evenwel ik moet, de tyd roept my te gaan.

a Water-
vallen.

Op de vergulde Fortuyn:

Dogh ben ik van myn plaats soo haast niet opgerefen,
 Of vinde weêr iets, dat my doet opmerkend wesen.
 'k Sie op een voetstal, en daar op een blaauwe klood,
 Een vliegende *Fortuin*: van binnen is sy loodt,
 Van buiten schoon verguld; van voren heeft sy lokken,
 Maar is van agter kaal; sy word daar niet getrokken
 Wanneer s' aan 't vlieden is, en keert heel felden weêr.

Beschry-
ving.

Dus is 't gelegen met het aardfch geluk en eer:
 Het staat seer wankelbaar, en vliegt gefwind daar henen;
 't Is in een oogenblik uit uw gesigt verdwenen:
 Al is het schoon verguld, 't is maar van binnen lood,
 Dat swaar om dragen valt, dogh van waardy niet groot;

Zedelyke
aanmer-
king.

En daarom, wilt u aan 't geluk dogh niet vergapen:
 't Is ydel wat het geeft, 't doet niet geruster slapen;
 Maar het vermeerdert seer de sorgen van uw hert;
 En vlied het dan eens weg, verdobbelt het uw smert:
 Soekt liever de Fortuin op laagen prys te stellen:
 a Maak dat g' haar meester zyt, laat het uw geest niet quellen
 Indien s'u niet bezoekt, of soo sy u verlaat
 Na dat s'u gunstig was. Maak noit te vasten staat
 Spr. 8: 21. Op 't onbestendige: soek een standvastig wesen
 Een eeuwig deel, voor welks verlies niet is te vreesen.
 Dat vind g' alleen in het genieten van uw God;
 Die is het hoogste goed, een vast en seker lot.

Op de groene Beukenheiningen en den Wynberg.

Beschry-
ving,

Van den
Wynberg.

x

Geestelyke
Wynstok,

Vaar wel, Fortuin, ik ga: van agter u bekoren
 Myn oog de Heiningen van Beuken-loof, geschoren
 En naar de konft geplant met bogten, hallef rond.
 Hier langs leid my de weg al daalende terstond
 Ten Wynberg in, daar ik de stokken vind geladen
 Met druivetroffen, die het oog en mond versaden.
 Wist ik niet seker thans in Gelderland te zyn,
 Ik dagt te wesen aan den Moesel of den Rhyn,
 Soo rykelyk voorsien met schoone Wyngaardbergen;
 Die kan de Rosendaal met deesen Wynberg tergen,
 Hoewel sijn vrugt de vlag voor hunne druiven strykt,
 En met veel eerbied voor derselver glory wykt.

Hoe kan ik evenwel van deesen Wynberg scheiden,
 En denken met aan 't geen de Heiland Jesus seide:

„Ik

a Maak datg' haar meester zyt.] Sapiens supra Fortunam. Zie Schoonhovii Emb.
 2. pag. 4. Dus segt Juvenaal:

Nullum Numen abest si sit Prudentia; sed Te
 nos facimus, Fortuna, Deam caeloque locamus.

„Ik ben de Wynstok, dien myn Vader heeft geplant,
 Waar op hy steeds sijn oog, waar aan hy slaat sijn hand:
 Gy die in my gelooft, zyt als de Wyngaardranken,
 Die al uw wasdom en uw kragt my hebt te danken.
 Soo iemand in my blyft en veele vrugten draagt,
 Waar door hy menschen stigt en sijnen God behaagt,
 Die reinigt hy, op dat hy nog al meer souw dragen,
 En dat hy nimmer in het goetdoen souw vertragen;
 Maar die onvrugtbaar is, of vrugtbaar in het quaad;
 Een droevig oordeel voor dien mensch beschoren staat.
 Myn Vader staat hem door sijn snoeimes af te kappen
 En met sijn voeten, als ondeugend, te vertrappen,
 En namaals in de hel te werpen, daar de pyn
 Tot sijnen sonden-loon ondraagelyk sal zyn.
 Mogt ik dan als een rank de regte vrugten dragen,
 Waar door ik u, myn God en Heiland mogt behagen;
 Dan liep ik geen gevaar, dat ik verworpen werd.
 Geef daar toe invloed van uw werking in myn hert;
 En laat die verder sig in myne daaden toonen.
 Op dat het blyke dat uw geest in my wil woonen.
 Want sonder u vermag ik niets: selfs geen gedagt,
 In my ten goede strekt, dan enkel door uw kragt.

De Wyn, dat Eed'le nat, kan's menschen hert verblyden,
 Sy wekt sijn geesten op en sterkt hem tegen lyden,
 Maakt hem welspreekende, ja onvertsaagd van geest,
 Soo dat een groot gevaar hem selfs niet maakt bedeeft.
 Z'is ook een Artseny voor wonden, en van binnen
 Doorsuivert sy het bloed; zy heldert op de sinnen,
 Sy sterkt de maag, wanneer sy word gebruikt met maat.
 Maar, Foeigy, die dit nat misbruikt tot overdaad,
 En daar door lyf en ziel verderft; ja uwe sinnen
 Verbysterd, soo dat gy niet weet wat te beginnen

Gebruiken
 misbruik
 van de
 Wyn.
 Psal. 104.
 15.

Luc. 10.
 34.

1 Tim. 5.
 23.

Of

Of wat te laten; want veel eer gelykt g'een beest,
Dan een vernuftig mensch, begaaft met hooger geest.

Rom. 8:
22.

Gy doet door uw misbruik dit edel schepsel sugten.
En wees verseekert, gy hebt anders niet te dugten
Indien g'u niet bekeert, dan dat gy, die den wyn
Soo jammerlyk misbruikt, sult uitgesloten zyn

1. Cor. 6:
10.

Uit Godes Hemelryk. Daar sal geen dronkaart komen,
Is Paulus ronde taal: En daarom, wiltge schromen
In 't eeuwige verderf u zelfs te storten neer,
Verloop u selven in den drank niet, maar veel eer

Gceestelyke
Wyn.

Word dronken in den wyn van Gods Geest en genade.

Eph. 5: 18.

Hier drinkt men sonder vrees van oit sig t'overladen.

Hoogl. 5: 1.

Dit is de wyn, waer naa de Bruid soo seer verlangt,

Hoogl. 1:

En om 't genot waer van sy haren Heiland dankt.

2. 4.

2: 4. 5.

Pfal. 4: 8.

Die wyn verblyd de ziel; sy doet van vreugd opspringen,

Jef. 61: 10.

Sy maakt de tonge los tot spreekken of tot singen

Zach. 9:

Van 's Heeren liefd' en lof; soo dat des menschen geest
In God sig meer verheugt, dan op een bruiloftsfeest.

17.

Is iemands ziel verwond, die wyn kan hem geneesen:

Zy band de sorgen weg, en doet hem nimmer vreesen

Pfal. 23: 4

Al was het schoon dat hy moest wand'len door een dal

5.

Van dikke duisternis en droevig ongeval.

ô Salig! dien die wyn word hier op aard gegeven,

Als tot een onderpand, dat hy in 't eeuwig leven

Matth. 26:

Dien nieuw sal drinken in volmaakte Heerlykheid:

29.

Als hem de Bruiloft van het Lam sal zyn bereid.

Op de Byenstal in den Moeshof.

Beschry-
ving van
de Byen.

Dogh 't word nu meer dan tyd my verder te begeven.

Maar fagt! Wat hoor ik daar ter regter zyde leven,

En dwarr'len onder een met brommende geluid?

't Syn Honigbyen, die gestadig in en uit

De

De korven vliegen, en den nektar-foete spyse
 Uit geur'ge bloem en kruid vergaëren op haar wyse.
 Die kleine dierkens sijn myn aandagt dobbel waard,
 Op dat ik die beschouw in haar natuur en aard,
 Waar in men 's Scheppers magt en wysheid kan bemerken, Uit Virgilius.
IV. Boek,
 Die vaak het meeste blinkt in d'allerkleinste werken.
 'k Vind wel te stude my voorsien van *Maroos* Land-
 Gedigten, die den boer leert waar men 't beste plant
 Den Byen-stal, op dat sy rykelyk mogten aasen
 Haar voorraad; namelyk, „by bronnen, klaar als glazen, P: 109.
 „By vyvers, groen geboort met mosch, en daar een beek,
 „Die smal is, henenvloey door eene klaverstreek.
 Hier vind ik sulken oord voor 't bye-werk uitgekosen,
 Hier kunnen s' aasen op den Thym, Narcis en Rosen.
 Dogh laat ons hooren, wat de schrandere *Virgyl*
 Van d'aardt der Byen singt, vertaald door *Vondels* styl.
 „ Wel aan dan, ik wil nu ontvouwen en opfingen
 „ Wat aart de Byen van *Jupyn* ten loon ontfingen, Van den
aard der
byen en het
byewerk,

C

„ De-

(a) Tot verstand hier van dient men te weeten, dat Heidensche Poëten verdigt hebben, dat *Saturnus*, de zoon van *Cælus* en *Vesta*, getrouwd is geweest met *Ops* of *Rhea*, zyne eigene *Suster*. En dat hy syns vaders Staatvolger geweest is in het Ryk, niet tegenstaande zyn Broeder *Titan* ouwder van jaaren was. Die, op het goedvinden en overreeding van syne Moeder en *Suster Cybele*, syn regt van eerstgeboorte heeft afgestaan, onder beding nochtans, dat *Saturnus* geen mannelyk krooft souwde opvoeden, op dat na den selven het ryk tot *Titans* nazaten souwde wederkeeren. Om dit verdrag na te komen, heeft diensvolgens *Saturnus* verslonden of gedood alle de soonen, die hem syn wyf baarde. Dogh sy, sulx met leedwesen moetende lyden, heeft een vond bedagt om een van hare sonen zyne woede te doen ontkomen. Te weeten, wanneer sy tweelingen ter weerd bragt, *Jupiter*, en *Juno*, gaf sy *Juno*, die een dogter was, aan *Saturnus*, maar de soon bestelde sy heimelyk om opgevoed te worden van eenige *Cretensers* in een hol van den berg *Ida* of *Dikte*, gebruikende daar toe ook de *Cureten* of *Corybanten* (Priesters van *Cybele*) die, volgens hunne wyse, geklank maakten met *Cymbalen*, op dat, in het wegvoeren van het Kind, desselfs geschrey van *Saturnus* niet souwde gehoord worden. Op welkgeluid, men verder verdigt, dat een menigte van Byen soude gevolgd syn, die *Jupiter* met honig gevoed hebben in 't *Dikteesche hol*. Tot vergelding van welke weldaad sy van *Jupyn* ontfangen hebben een bysonderen aart, zeede- en regeerkunde: Als mede, dat sy sonder vermenging voortteelen, gelyk

Ser-

„ Dewyl fy 't schel geluid der klinkende cymbaal
 „ Van syn Kretenser rey navolgende, altemaal
 „ Den Vorst des Hemels in 't Dikteesche hol opvoedden.
 „ Zy hebben onderling gemeenschap van haar goeden
 „ En kindren; ook alleen een Stad in 't algemeen.
 „ Zy slyten haaren tyd en leven doorgaans heên
 „ By vaste Wetten, die bestendig zyn. Zy wennen
 „ Haar eigen Vaderland en eigen huis te kennen.
 „ En, zierend' in tyds den Vorst des winters te gemoet,
 „ Bearrebeiden in den somer overvloet
 „ Van voorraad, opgelegd voor dit gemeene beste.
 „ d'Een vliegt om lyftogt uit, haalt kost, en geen de leste:
 „ Een ander yveraar legt in den korf den grond
 „ Der raat met boomlym en narcisdauw in den mond.
 „ Dan word het kleevend wasch aan desen grond gehangen.
 „ D'Een voed d'aankomende gebroedsels met verlangen,
 „ De hoop van haar geslagt: Een ander stuwte al vast
 „ Den klaren honig op, en vult met haren last
 „ De cel met Nektar op. d'Een moet de poort bewaren
 „ By loting', en zy let of 't weder op wil klaren,
 „ En past op wêer en wind, of neemt in dat bestek
 „ Den innekomenden den last van haren nek,
 „ Of houwd in eenen troep de bommels, vuige dieren,
 „ Ten korf uit. 't Is hier drok. Den honig, onder 't swieren:
 „ Der Byen, riekt naar thym: En eeven onverstuft
 „ Als ^a Reusen in hun smits, van taaje klufft by klufft

Gelykenis
 van Vul-
 kaansmits
 winkl.

„ Den
 Servius segt. Zie *Notalis Comes Mythol*: l. 2. c. 1. p. 69, 70. en wat'er voor waar-
 heyd, volgens syn oordeel, onder deese verdigtelen verborgen ligt. p. 91. 92. zie ook
Pomey Pantheum Mythicum: pag. 11 & 115. *Gautriche*, *Dii & Religio gentilium*. p. 2.3.
 (a) *Als Reusen*. Hier vergelykt de Digter de noestige arbeidsaamheyd der Byen
 by die van de *Cyclopen*, welke men verziert *Reusen* geweest te sijn, geboren uyt
Neptuin en *Amphitrite*, maar een rond oog in het voorhoofd hebbende, waar van
 daan sy den naam van *Cyclopen* droegen. Dese worden verdigt de *werklieden* van
Vulkaan geweest te zyn, die hy te werk stelde in den brandenden berg *Ethna*, in Si-
 cilien, om daar den blixem voor *Jupiter* te smeden. Van desen berg *Ethna* en de
 Cy.

„ Den gloënden Blixem smeën; de zommigen vast woelen
 „ Om 't kiffend koper in den koelbak te verkoelen.
 „ Het aanbeeld klinkt in 't hol van Ethna dag en nagt.
 „ De smeden onderling slag houwden naar hun magt
 „ Het yfer met de tang vast om en weêr om keeren:
 „ Een ingeboore zugt dryft dus om sig t'erneeren
 „ (Indien men 't kleyn by 't groot gelyke, met verlof)
 „ De Byen van ^a Hymet, in 't honigwerk niet slof,
 „ Met kragt of yver aan. Alle ouwdste slotsoldaaten
 „ Bewaren hunnen muur, bevestigen de raten,
 „ En bouwen 't huys met konst: De swakke jeugd alleen
 „ Keert 's avonds spade weer en met veel thyms aan 't been:
 „ Sy snuffelt vast naar aes op 's lands haagappelboomen,
 „ Op grauwe willigen, en vette linde, aan stroomen,
 „ Op bruyne maybloem en op kassie en saffraan.
 „ Zy rusten te gelyk: Zy vallen t'effens aan,
 „ Gaan 's morgens uit de poort en sittin nergens ledig.
 „ Als d'avond findelyk den aftogt blaast, om vredig
 „ Te keeren uit de weid' en 't veld, dan gaanse t'huys,

C 2

„ Dan

Cyclopen, aldaar arbeidende, gewaagt *Virgilius* ook in het VII Boek van *Eneas*, daar hy sig in deser voegen, naar *Vondels* vertaling, laat hooren: p. 389: 390.

*Ter zyde aan 't velt Sicilje en Lipare: daar toen
 De Windgod heerschte, ryst een eyland met syn rotsen,
 Vol rook en smook, zoo hoog dat sy de wolken trotsen,
 Waar onder de spelonk der Reusen, en het hol
 Van Ethna, door de keel des schoorsteens, zwart en vol
 Van roet en uitgebrand, vast dondert door de steden.
 Men hoortse vreesfelyk op 't aanbeeld slaan en smeden,
 Dat op dien klank het hol hier weergalmd met geschal;
 De vonk al snorrende sig uitspreid over al
 Het hol. Men hoort 'er vuur en vlam geduurig bygen
 En zwoegen in de smids. 't Geweer, om meê te krygen,
 Word in den winkel van den God Vulkaan gesmeed.*

Dit heeft *Virgyl* ontleent uit *Hesiodus*, die segr, dat de Cyclopen geboren souwden syn uit den Hemel en de Aarde. Zie in het breede daar van, en wat'er voor waarheyd onder dese fabel begrepen sy, *Natalis Comes Mythol*: l. IX: c. 8. p. m. 832. 837.

(a) *Hymet*. *Hymettus*, een gebergte in *Attica* (in *Griekenland*) daar een overvloed van Byen en de beste honig gevonden wierd. *Martialis*. l. 7.

Pascat S Hybla meas, pascat Hymettos apes.

„ Dan sterken zy het lyf. Men hoort dan een gedruis,
 „ Gedommel en gebrom rondom de honigkorven.
 „ Wanneer z' in haare cel ten slaap sig vlyen, dorven
 „ Zy geen geluyd slaan, en soo gaan de nagten heên:
 „ Dan streelt de sagte slaap haar afgesloofde leên.
 „ Zy houwden sig by honk, indien men vreeft voor regen:
 „ En zoo'er wind op steekt, men zietze niet gestegen.
 „ Ten Hemel in de lugt: Zy zoeken dan haar best.
 „ Het water veilig digt by huys, om haar steêvest.
 „ By ongestuimig weêr bevrachten sy van buiten
 „ Sig zelfs met ballast, regt als hobbelende schuiten,
 „ En vatten keykens aan, om, onder haren vlugt
 „ Zig hier meed in 't gewigt te houwden in de lugt.
 „ Gy souwd u menigmaal verwonderen om de Byen,
 „ En haar manieren, noit verslingerd op het vryen,
 „ Of paaren, nog die ook door traagheyd immermeer
 „ Op snoepluft syn gesteld, nog baaren, maar veel eer
 „ Aanteelen met den mond uyt loof en geur van kruiden.
 „ Zy zetten zelv' een Vorst en kleene Borgerluiden,
 „ En stigten hoven, en een wassen ryk, wel vast.
 „ In 't ommevliegen lyd de honigby veel last;
 „ Zy quetst den vleugel dik op scherpe rots en klippen,
 „ En onder haaren last komt haar de geest t'ontglippen:
 „ Zoo byster zyn z'op geur verlekkert en op bloem,
 „ En stellen in de winst des honigs al haar roem.
 „ Al is haar leven eng bepaald in tyd en uren,
 „ (Want langer kan het niet dan zeven zomers duuren)
 „ Nog sterft de stam niet uit, de stam, in 't ryk-besit,
 „ Houwd veele jaaren stant en bloeit in 't vyfde lid.
 „ Het groote Lydisch Ryk, Egypten, Parth en Meden,
 „ Den Koning minder eer bewysen in hun steeden,
 „ Als onse honigzwerm. Zoo lang de Koning leeft
 „ Zyn z' alle ook eensgesint: maar zoo hy haar begeeft,
 „ Dan

*Van het
 aanteelen
 der byen*

*Haare na-
 tuur en ei-
 genschap-
 pen.*

*Haare eer-
 biedigheyd
 jegens ha-
 ren Kg-
 ning:*

„ Dan breekt het ryxverbond , dan roven d'onderfaten
 „ Den honig over hoop , vernielen cel en graten.
 „ Hy heeft 't beleid alleen van haaren arrebeid.
 „ z' Aanbidden uit ontfag haars Konings Majesteit,
 „ Omringen hem heel dicht , bestuwen hem met brommen,
 „ En dragen op haar schoft het hoofd der honigdommen.
 „ Zy gaan op lyfsgevaar met hem in oorlogsnood ,
 „ En staan , gequetst , vol moeds naar een befaamde dood.
 „ Men vond 'er die den aard der Byen gade floegen , Heydensche
gedagte
over den
geest der
Byen.
 „ (Die elk ten spiegel dient , om zig hier naar te voegen)
 „ En regt uit spraken ; dat deez'aart , die heerscht en slaaft ,
 „ Met ryp vernuft en geest van boven is begaaft :
 „ Want eene Godheid gaat alom onfigtbaar waaren ,
 „ Door Hemel , Aarde , Lugt en Zee en wilde baren ,
 „ En hier uit scheppen mensch en vee en ieder dier ,
 „ Een iegelyk voor sig , hunn' oorsprong , ziel en zwier.
 „ Als 's lichaams band bezwykt vergaanz' in de eerste stoffen.
 „ Want , merk , hethemels deel word van geen dood getroffen ,
 „ Maar vliegt weêr levend in den starreligten boog ,
 „ En neemt onsterffelyk den Hemel in om hoog .

Dus zingt de *Mantuaan* , die verder gaat vervolgen
 Hoe dit geslagt ook kan vergramd syn en verbolgen ,
 Terwyl hy dus al voort in syn gefangen gaat :

„ Haar toorn en wraaklugt houwd nog regel nogte maat ;
 „ Want quetst gy haar , sy sal u prikk'lende vergeven ,
 „ En vreeslyk steken , dat zelf d'angel vast blyf kleven .
 „ In d'aderen en zy van wraak sterf heel verwœd .

Dit bleek nog heden , als de Koning met syn stoet
 Ter jagt reed en het hart door Rosendaals Bosschaadie
 Syn loop nam , dat syn Peerd , vol leven en *Couragie* ,
 By toeval eene korfom verr' trad met syn voet .
 Strax was het heir vergrimd en met een euvelmoed .

Een voor-
val , dat syn
Majesteit,
de Koning
van Groot
Brittanje ,
gehad heeft
in het Ro-
sendaalsche
bosch , op
den $\frac{1}{2}$ ^o
Aug.
1699 .
Juist als
ik in dit
deel van
myn Ge-
dicht besig
Om- was .

Omringt de swerm den Vorst van agter en van voren,
 Om sig te wreken; zelfs het jagtpeerd, door de sporen
 Geprikkeld, kon soo snel niet henen rennen, of
 De Byen volgen hem gelyk een wolk van stof,
 Om, waar het mogelyk, haar leed aan hem te wreken,
 Door met haar angels hem te prikkelen en te steken.
 Tot dat hem eindelyk, terwyl hy van sig slaat,
 En hulp van andere krygt, dit woedend heir verlaat.

Leeringen
 van de
 Byen.

*Dogh weër ter zake. Van de Byen kan men leeren
 Datm' in den Borgerstaat en Kerke moet verkeeren
 In vreed en eendragt en hoe ieder een de hand
 Syn naasten leenen moet tot hulp en onderstand.*

*Hoe d'onderdaan syn Vorst en Koning op moet passen,
 En hem beschermen, dat geen onheil hem verrasse.*

*Dat goede orders syn't behouwd van Kerk en Staat,
 Die door verwerringen wel ligt te gronde gaat.*

*Ik wil ook van de By myn eigen pligt op merken
 En noestig besig syn in't goede te bewerken,*

Spr. 6:
 6--8.

Job. 37: 7.

Om voor den wintertyd te sorgen, wen de kouwd

De hand van ieder mensch, als toegesloten houwd.

Dies wil ik ook my selfs in't goetdoen vlytig haasten,

Het geen my heilsaam is en nut voor mynen naasten,

Ik wil uyt ieder ding myn voordeel trekken tot

Myn eigen vordering en heerlykheid van God.

Wat ik rondsom my zie van kruiden, planten, bloemen,

Of wat het anders sy, sulx geeft my stof te roemen

Des Scheppers goedheid, en syn wysheid, ook myn pligt.

Want in het minste ding wel iets tot leering ligt.

Men suig het daar slegts uit, gelyk de hong-byen,

Die selfs 't vergiftig kruid tot nektar doen gedyen.

Lasteraars
 bestrast.

Maar schaam u, lasteraars, die over al fenyn

Weet uit te suigen. Niets kan soo onnoosel zyn

Of

Of uw' boosaardigheid weet het tot quaad te duiden;
 Het geen gy dan tot schand uws naastens laat verluiden.
 Gy syt den spinnekop veel eer gelyk in aardt,
 Die selfs uit nutbaar kruid haar snood fenyn vergaart,
 Of liever 't goede in quaad door haar natuur veranderd,
 't Is enkel boosheid, waar toe gy syt opgeschranderd.
 Ey leg dien aard vry af, draag liever sorg, dat gy
 Uit alles dit maar trekt, dat goed en nuttig zy.

1 Thef. 5:
21.

Op den Moeshof en het Bleekveld.

Nu ga ik wêer te rug, 'k verlaat de honingbyen;
 Den Moeshof vind ik overlaên aan beide zyên
 Met alle keukenspys, met wortel, kool, meloen,
 Komkommers en wat meer de tafel heeft van doen.
 Hy word bevogtigd door een beek van stroomend water,
 Dat over keitjes vloeit met liefelyk geklaater;
 Dat oor en oog en smaak gelykelyk verfaad.
 Men vind ter flinkerhand, wannêr men verder gaat,
 Een Bleekveld, overspreid met groen natuurlyk laken
 Van fyn en jeugdig gras, om 't linnen wit te maken
 Door middel van de son en 't krySTALLINE nat,
 Dat daar op reegent of door gieters word gespat.
 Hoe lieflyk riekt de lugt van 't uitgespreide linnen!

Beschry-
ving van
den Moeshof.

Van het
Bleekveld.

Dog dit drijft wederom myn aandacht eens naa binnen,
 Om aan te merken, hoe het vuile van de sond'
 Heeft onse ziel besmet tot in den diepsten grond.
 Al neemt men sig veel seep en d' allerscherpste looge,
 Nog word de sondenschuld en smet niet uitgetoogen.
 Het kan alleen het bloed en geest van Christus zyn
 Dat onse ziele wascht en maakt van sonden rein.
 Nog moet de sonne der Gerechtigheyd sijn stralen

Geestelyke
overden-
king.

Jer. 2: 22.

Mal. 4: 2.

En

En d' Hemel regen op my laten nederdaalen
 Op dat ik suiver zy. Ik wil derhalven my
 Bloot spreiden voor sijn glans: Hy schiet sijn straaLEN vry.
 Ik schroom sijn hitte niet dat die my soude schaden;
 Want alles wat hy werkt, is loutere genade.
 Hy schaft ook water; dat de hitte weêr verkoeld,
 Zoo dat de ziel daar van geen hinderinge voelt,
 Maar dagelyks nog meer gereinigd word van smetten
 En scheidt in teegendeel vermaak in 's Heeren wetten,
 Soo dat zy door haar deugd een reuk van sig verspreid,
 Den menschen aangenaam en God tot heerlykheid.

Op de Laan van geschorene Denneboomen.

Beschry-
 ving.

Nu treed ik in een laan van digte Denneboomen,
 Wier loof en takken door en aan elkander komen;
 Soo dat men nauw bespeurt, waar d'eene boom begint
 En d'ander eyndigt. 't Is hier veylig voor den wind
 En voor den sonne-glans, wanneer hy syne stralen
 Niet al te lynregt op den middag neêr laat dalen.
 Zy sijn geschoren, dat sy wederfyds een muur
 Gelyken. 't Groene loof is van geen korten duur,
 Maar houwd sig altoos groen, zelfs als aan and're boomen
 De groene kleed'ren door den winter sijn ontnomen.
 Haar blad valt nimmer af; sy beuren haren top
 Met cierlyk takgewas regt uit ten wolken op
 En wysen als om hoog naa haares scheppers wooning,
 Die van sijn Throon 't Heel-al regeert als Opperkoning.

Sinspree-
 king op.

Dit brengt my wederom te binnen 't geen men leeft
 By den Profeet: Wanneer Jehova door sijn geest
 En sijn genadenleer tot de woestyn souw komen
 Van 't Heidendom, dan souw men sien dat denneboonnen

„Op-

„Opgroeiden in de plaats van doornen in Gods hof;
 „En 't souw den Heere tot een naam syn en tot lof,
 „Ja 't souw verstreken tot een eeuwighduurend teeken.
 „Van syn genaad en magt, dat noit was af te breken.
 En op een and're plaats: 'k sal in de woesteny
 „Den busboom stellen met den dennenboom daar by
 „Als ook den beuken. Dat de denneboom haar bladen
 Niet afwerpt, sulx verbeeld het werk van Gods genade
 In de geloovige: Die David by een boom
 Gehykt; geplantet aan een klaren waterstroom,
 Wiens blad niet af valt, en wiens loof in wintertyden
 Al even groen blyft en dan selfs kan 't oog verblyden.
 Ik wandel door dees' laan met ongemeen vermaak,
 Tot dat ik aan het eynd des hofs myn voortgang staak.
 En naa beneden keer langs menigte van trappen.

Jes. 41:19.

Psal. 1: 3.

Op de nieuwe Fonteynen en de Vischkaaren,
 daar ontrent.

Hier vind ik weêr iets, dat ik niet voor by kan stappen;
 Maar dat myn oor en oog te samen soo verbaast,
 Dat ik my selfs vergeet. Het water ruischt en raast
 Hier soo geweldig, dat men pas elkaer kan spreken,
 Of voelt den spraakgalm door het stroomgeluid verbreken.
 Hier vind ik een fonteyn, gantsch pragtig opgemaakt,
 Daar (soo het schynt) een hart het stroomend water braakt,
 Dat ruischend nedervalt met drie of vier cascaden.
 't Is rondom als een rots, voorsien met zee-cieraden:
 Drie harte-kroonen in het midden staan te pronk;
 Elk draagt syn opschrift, wen syn Majesteit het vong
 Met synen jagtstoet, in de Roosendaalsche stroomen,
 Daar het tot syn behouwd syn loop had ingenomen;
 Van welker een ik self aanschouwer ben geweest.

Beschry-
ving van
de nieuwe
fonteyn.

D

Keer

Keer ik my felven om , ik vinde mynen geeft
 Als van vermaak en van verwond'ring opgetogen.
 Wat swaarder waterstraal komt uit een pyp gevlogen,
 Die in de vyver staat , tot negen voeten hoog!
 Of set men daar iets op , strax sietm' een regenboog,
 Wanneer het sonligt schynt op duifenden van drupp'len.
 Door gaaten uit geperst , die strax ter neder hupp'len
 Op 't water, even of men paarlen op krystal
 Ter neêr wierp. Dit 's een kaar voor visschen sonder tal.
 Die opgesloten fyn en door elkander fwieren,
 Terwyl sy weêrgaloos in 't levend water tieren.
 't Syn karpers, door elkaer gemengeld, klein en groot,
 Die gretig happen naar het ingeworpen brood.
 En soeken d'een den aêr een grooten brok t'ontwringen
 (Soo doen de menschen ook wel vaak in and're dingen)
 Hier naast is nog een kaar, die snoek en braasem heeft;
 En nog een derde, daar weêr and're visch in leeft.
 Wat zie ik hier een tal van groot' en kleene baarsen,
 Wel waardig dat ik die vermelde door myn vaarsen:
 Myn ooge word verfaad door 't sien van soo veel visch;
 Dogh aangenamer is 't, wanneer men s' op den disch
 Naar eysch vind toebereid: Dit stelt de maag te vreden,
 Die niet gepaaid en word met die vermaak'lykheden,
 Die slegts het oog voldoen.

*Van de
 Vischkaa-
 ren.*

Dogh ook in dese visch,

*Die ik hier spart'len zie, wel iets tot leering is.
 'k Vind s'altemaal voorsien met schubben en met vinnen.
 Dit brengt d'aalouwde wet van Moses my te binnen,
 Die sulken visch alleen voor reyn geoordeelt heeft.
 Een sinnebeeld van een, die in 't geloove leeft
 En sig gestadig in de levendige stroomen
 Van Christus bloed beweegt: En die heeft aangenoomen*

De

De wapenrusting Gods, als schilden op elkaer,
En dus beveyligd is voor geestelyk gevaer.

Eph. 6:
13.

Op het Hofkabinet van Mevrouw van Roosendaal.

Dogh hier verthoont sig nog wat schoons om op te letten:
Men doet my open 't puik van alle Kabinetten,
Dat immer oogte sag. 't Is weergaloos in schoont,
Terwyl natuur en konst om stryd sig hier verthoont.
't Is rondom opgepronkt met porceleine vaten,
Die, naar de plaats gepast, heeft fatsoeneeren laten
De groote Koningin Maria, eer zy ging
Naa Groot Brittanje en daar den staf en kroon ontving.
Al wat men by en op een tafel heeft te setten,
Is hier van porcelein: Een koelbak en lampetten
Veel schotels, groot en klein, vier arremkandelaars,
En and're, die men set op tafel met een kaars,
Sout-, suyker-, peper-vat, geen lepels uitgesonderd,
En wat den huisraad eyscht: soo dat sig elk verwonderd
Der fraaje vinding, meer dan om de Delfsche konst,
Die in dit proefftuk blykt van 's Koninginnes gonst.
Ik zie het over al van boven en ter zyen,
Tot deur en wanden toe, met fyne schilderyen
Heel cierlyk opgepronkt. Van boven toont sig lugt,
Waar door 't gevogelte sig opheft door syn vlugt.
Rondom verthoont my sig de Rosendaal in 't kleine,
Met fyne hoven en plantaagien en fonteinen.
Daar toont sig een uitheemsch gevogelt en geboomt:
Een Indiaansche Knaap, die met een schotel kooft
Van 't alereelste fruit. Van binnen in d'Alkove
Is 't rondom cierelyk. De Roos beslaat het boven,
Die leert u, wat men hier in vryheyd spreekt of doet,
(Mits het betaam'lyk zy) dat men het zwygen moet.

Het Porce-
lein-kabi-
net be-
schreven.

Porceleine
vaten.

Schilder-
ring.

De wand vertoont een ^a *Turk* gevoegd by een' *Heydinne*;
 Dogh die niet min dan *Turks* en *Heydensch* fyn van binnen;
 't Syn Christenkinderen en uit hoogEdel bloed
 Gesproten, die ik wensch dat God opwassen doet
 In deugden, en bekroon met syne zegeningen.

Die als een schoonder *krans* haar cieren en omringen:
 Op dat zy door Gods vrees en onvernischte deugd
 By elk syn aangenaam en harer vrienden vreugd.

Rustbed.

Het sagte rustbed is bequaam om op te sitten
 Wanneer de sonnebrand van buiten mogt verhitten.
 Hoe heet het rondsom is; hier binnen is 't soo koel,
 Dat ik geen hitte selfs van 't middag-licht gevoel.
 Indien 't my lusten mogt, ik leg my hier te slapen.
 Myn oog souw sig aan al dit fraaje wel vergapen;
 Maar 't aangenaam geruisch des waters my soo suft,
 Dat ik wel haast my selfs voel in een sagte rust;
 En doe niet anders dan van Rosendaal te droomen.

Dogh 't schein my dat ik in den slaap sag tot my koomen
 Een die my aanstiet, en vermaande om op te staan.
 En in des Roosendaals beschryving voort te gaan.

Ruermater.

Dies regt ik my flux op en sla met lust myn' oogen
 Op 't eynd van 't Kabinet; daar my houwd opgetogen
 Het borrhend water, als een ongestuime zee,
 Die steeds fyn golven roert en nimmer is in vrêe.

Spiegelglazen.

Men kan nauw hooren, wen het water is aan 't rasen.
 Het middelst is vercierd met held're spiegelglazen,
 Waar in sig 't Kabinet ten tweedenmaal vertoond.
 't Is alles konstig en van weêrgaloose schoont;
 Seldsaame hoorentjens vercierden al de kanten
 En rondsom glinstert het, als of 't met diamanten
 Bestrooid was. Wedersyds toont sig een gowden beeld
 Waar

(a) Een *Turk* en *Heidinne*.] Het ouwste soontje van de *He. A. Suer Turk* en het jonge
 freulin van *Heide n.*

Waar in *voorsigtigheyd* en *Godsdienst* leevend speelt.
 De hoeken zyn verciert met kleine *watervallen*,
 Die lietlyk ruiffchen en met haar cieraaden brallen.
 Maar welk is 't Vrouwenbeeld, dat sig om hoog vertoond?
 't Is Koningin Mary, soo * *weêrgaloos* in schoont,
 Als in verftand en deugd en Koninglyke luyfter,
 Voor welleks glory al de glansfen worden duifter
 Van Koninginnen, die d'aalouwdheyd heeft geroemd,
 En op de naamlyft van de Puik-Heldinnen noemd.
 Dog wie kan sonder smert dat pronkjuweel gedenken?
 Wie vreesft niet, denkend' aan dien slag, sig selfs te krenken
 Door droefheyd? 'k seg dien slag, wanneer de wreede dood
 Vorft WILLEM heeft beroofd van Throon-en Bedgenoot,
 En Groot-Brittanje van het Puik der Koninginnen,
 Die Neêrlands welstand in haar hert pleeg te beminnen.
 Een gadeloos verlies, nooit lang genoeg beklaagd.
 Dogh 't past ons ftil te fyn, wyl't God dus heeft behaagd.
 'k Zie boven haar een hand, als uit de wolken komen
 Die haar drie kroonen gaf, dogh weder heeft ontnomen:
 Dogh z' is hier boven nu onftervelyk gekroond
 Daar haare Godvrugt uit genaden word beloond,
 En zy al d'aardsche glans te boven is geklommen
 En fchoonder ryk besit dan duysend Vorftendommen.
 Van buyten 't kabinet vind ik een *Lustprieel*,
 Van latwerk opgemaakt, van boven is het heel
 Met beukenloof begroeit, soo dat geen sonnestralen
 Nog regendropp'len daar door neder kunnen dalen.
 Hier vind ik wederom een springende fontein,
 En watervallen die seer aardig fyn *en klein*,
 Dog waardig dat men daar in fchept een *groot* behagen.
 Het Kabinetje mag met regt het *opschrift* dragen

De schil-
 dery van
 Koningin
 MARIA.

Het groene
 prieel bui-
 ten 's kabi-
 net.

D 3

Van

* *L'Incomparable*. (Dus luid het opschrift.)

VAN NON QUAM LATE, SED QUAM LAETE: KLEINEN REIN.
(Want dus luyd deese spreuk op Nederduitschen trein.)

Op de XII. Roomsche Keyfers aan beyde syden der Grotte.

*De XII.
Roomsche
Keyfers.*

Hier sie ik langs het pad de Twaalef Roomsche Keyfers
Op *basementen* staan, van agteren met yfers
Gestevigt voor den wind. Ses staan aan elke zy
Der Grotte, en toonen sig als in een galery
Van gras, heel ciere lyk gelegd en kort geschoren.
'k Moet s' eens ter deeg besien, beginnende van voren.
Eerst zie ik *Cæsar*, dan *Augustus*, daar *Tibeer*,
Hier is *Kaligula*, daar *Klaudius*, daar weêr
De wreede *Nero*, die met God en wetten spotte,
Dat monster heeft syn plaats het naaste by de Grotte.
Galba met *Otto* volgt, dogh aan die and're kant.
Vitellius houwd naast *Vespasiaan* syn stand.
Daar op volgt *Titus*, die Jerusaleem verwoeste;
Hy had den Tempel graag behouwd, dogh die moeste
In d'assche syn gelegd, souw 's Heeren raad bestaan.
De laatste, dien gy ziet, is Vorst *Domitiaan*.

*Aanm. r-
king op de-
selve.*

Dees' syn die Keyfers, soo befaamd in d'ouwe boeken.
Dogh waar is nu hun glans en heerschappy te soeken?
De meeste maakten sig door gruwelen vermaard,
Dies hun gedagtenis met regt een walging baart
By al wie eer en deugd bemind. Die Dwingelanden,
Die onder hunne magt bedwongen soo veel landen,
Ja die de weereld schier beheerschten in het rond:
Al hunne glory was maar voor een korten stond;

Den

(a) Dit verhaalt de Historischryver Josephus omstandig: Joodse Oerl: VI.
Bock. Cap: 26.

Den meesten van Hen mogt geen ^a drooge dood gebeuren.
 En wat is nu hun lot, dan eeuwig te betreuren
 In d'helsche vlammen hunn' Godloose gruweldaen?
 Het strekke Koningen en Vorsten tot vermaan,
 Dat sy voor d'winglandy en trotsen moed sig wagten
 En 't Hoogere gebied des Hemels leeren agten.
 Want geene magt kan voor die Mogentheyd bestaan.
 Dogh, wie erinnert my, dat ik moet voorder gaan?

Op den Hof, desselfs Vyver en Cieraden en de bruiſſchen-
 de Waterval, mitsgaders de Oranjerye.

Aan d'andere fyde van dit gangpad is een vyver,
 Vervuld met viſſchen, die met snellen drift en yver
 Wegvlieden, wen z' u sien: de randen syn geboort
 Met groene monſtering, die 't keurlyk oog bekoort.
 Men zietz' in order, net beplant aan beyde zyden
 Met ſonnebloemen en geſchoore *Pyramiden*
 Van groene *Taxus*, en daar van Jeneverboom,
 Die ſig als ſpieg'len in den ſilverklaren ſtroom.
 Wat ſchoon geſigt vertoond my wederom de Grotte!
 Hoe pronkt de Hof rondom met veelerleye potten,
 Door konſtig ſchilderwerk ſeer aardig geſchakeerd.
 In 't middelpad zie ik hoe 't water word gekeerd,

De vyver
 in den hof.

Pyrami-
 den.

Potten.

Bruiſ-
 ſchende
 Door waterval.

(a) *Drooge*, dat is een onbloedige dood uit *Juvena'is*: Sat. x.

*Ad generum Cereis sine cade & sanguine pauci
 Descendunt reges & sicca morte Tyranni.*

Julius Caesar, is door een ſamenſweering in den Raad vermoord met 23 wonden. Van *Tiberius* is het vermoeden geweest, dat hem een langſaam en uitteerend vergif is ingegeven door toedoen van *Cajus Caligula* (Suet: in Tib. § 73.) Die ook ſelfs met 30 wonden doorſteken is geworden Suet: §. 58. *Claudius* is van ſyn wyf *Agrippina* door vergif omgebracht. Suet: § 44. *Nero* heeft ſig, ter dood gefogt wordende, door ſyn eygen ſweerd doorſteken. Suet: §. 49. *Galba* is door het Romeynſche krygsvolk door aanhitſing van *Otho*, dood geſteken. Siet §. 20. Die ook ſelfs in ſyn eygen ſweerd gevallen is. Siet: § 11. *Vitellius* is met de handen op den rug gebonden, met een ſtrop om den hals, half naakt langs de ſtraaten geſleept en alſoo ſmadelyk geſneuveld. Suet: §. 17. en *Domitiaan* is in ſyn ſlaapkamer vermoord. Suet: §. 17. Invoegen niemand dan *Augustus*, *Flavius* en *Titus Veſpaſianus* een natuurlyke dood is geſtorven.

Door eene plank of dam. Wen die word los getogen,
 Strax fiet men met wat drift het water komt gevlogen
 Al ruiſſchende ter neêr, met ongemeen geweld,
 Zoo datm' in 't eerst daar door verbaasd word en ontſteld,
 Het ſtroomt ſtrax door de rotsal ſchuimende langs trappen.
 Dogh 't is geen voordeel hier dit water af te tappen:
 De maker van 't papier heeft liever dat het ſtroom
 Langs ſyn gewoone weg en op ſyn molen koom,
 (Wie wyft ook immermeer het water van ſyn molen?)
 Men ſouw in al het ſchoon van deſen Hof wel doolen:
 Dogh wil ik alles ſien, ik moet my verder ſpoên.
 De zon ylt naa de kim: ik heb myn tyd van doen.

Orangerye.

X Ik treede nauylks voort, of vind ter ſlinker zyê
 Myn gang geſteuit door 't ſien der ſchoone Orangerye;
 Daar den Oranjenboom, bloem, vrugt en bladen draagt,
 En dus te ſamen reuk, geſigt en ſmaak behaagt.
 Ik vind hier nevens ook verſcheydene gewaſſen
 Uit vreemde landen, die ſeer têer ſyn op te paſſen;
 Die om haar ſeldſaamheyd te meerder ſyn geagt.
 En om haar ſchoone reuk of artſenye-kragt.
 Hoe lang ik hier vertoef; het kan my niet verveelen.
 'k Vond hier wel ruymte om op wat geestelyks te ſpeelen:
 Dogh hier mée ſluit ik 't hek, en ik verlaat den Hof.
 Het geen daar buyten is verſchaft my nieuwe ſtof,
 Om op een and're tyd wat meer daar van te ſingen.

Beſluit
 van de
 beſchry-
 ving van
 den Hof.

*Ik roem en danke vaſt den Schepper aller dingen,
 Die my op heden gaf dit luſterryk vertoog
 Van ſijn alwyſe magt, En hef myn hert om hoog;
 Want al dit aardſche ſchoon myn ziel niet kan verſaden.
 Die vind alleen haar heyl en ruſt in Gods genade,
 Die hy genieten doet op een verborgen wys,
 En tot een voorſmaak geeft van 't Hemelſch Paradys.*

T O E.

TOEGIFT.
EEN
AFMANNING
VAN HET
KAARTSPELEN,
VERKEEREN,
En ander
YDEL TYDVERDRYF.

Spr. xiv: 12, 13.

Daar is een weg, die iemand regt schynt, maar het laatste van dien syn wegen des doods. Het herte sal ook in het lacchen smerte hebben: ende het laatste van die blydschap is droefheid.

HOuwd' op, ô ydel mensch, die uwen schoonen tyd
Soo jammerlyk verspilt en in gspel verslyt;
Hebt gy niets noodigers tot voordeel te betragten
Van uwe Ziel? kan u dit ydel werk gewagten,
Wyl gy staat op de kant en oever van de hel?
Is het u raadzaam, dat ge u ophoudt met een spel,
Dat uw gemoed verwoest? zoekt g' in die dood het leven;
Daar 't moest uw toeleg syn met vreesen en met beven Phil. 2: 12.
Uw eigen saligheyd met ernst te werken uit?
Is dit de weg wel, om uw zielen als een buit Jer. 21: 9.
Jef. 49: 24.
E Uit 25.

Jer. 49:24. **Uit Satans klauwen en syn dwinglandy te ontdragen?**
25.

Is 't een bedryf, daar God in schept syn welbehagen?

Col. 3:

En is 't syn heerlykheid, die gy hier in bedoeld?

17.

Spt. 20:

Ik weet, de lampe Gods hier anders van gevoelt,

27.

Die in uw boesem blaakt, soo gy die niet besnoeid hebt,

1 Tim. 4:2. **Ja even eens als met een yfer toegeschroeid hebt.**

Eph. 5:16. **Is dit naar Paulus les, dat ge uitkoopt al den tyd,**
Die u gegeven word, om met veel sorg en vlyt

2. Pet. 1:5. **U te beneerstigen toe voordering in kennis,**

6.

Tot heiligheid en deugd? ô onbesonnen schennis!

Gy ruyt het kostelyke om enkel ydelheid;

Een dwaasheid, die daar na word al te laat beschreid;

Wanneer gy wenschen souwd: Ag! mogt ik eens hervatten

Myn eerste levenstyd; hoe souw ik and're schatten

Verfaam'len! Maar eilaas dan sal het syn te laat,

Als g', op uw scheiden, naa de dood te schepen staat.

Verbeeld u selfs ook eens; Wat sult g' hier van gevoelen

Als ge op uw doodbed ligt; wen al dat ydel woelen,

Waar door ge u nu verdooft, een einde nemen sal?

Sult gy niet wenschen in dat laatste noodgeval;

Ag had ik nimmer my met spelen opgehouden!

Wel, pleeg dan nu niet, dat u namaals sal berouwen.

En soo g' een indruk daar van hebt, gelyk 't behoort,

Matth. 12:

Dat ieder mensche van elk' yd'le daad en woord

36.

2 Cor. 5:

Voor Christus Rigterstoel eens rekenschap sal geven;

10.

Waar sult gy heên, die een gedeelte van uw leven

Dus enkel overgeeft aan 't ydele vermaak?

Sal ik nog verder gaan? Is 't niet een vreemde saak,

Dat

Dat gy, die voorgeeft God en Christus te belyden,
't Ontslag voor Hem en voor syn wettén stelt ter syden?
Want soo gy dagt dat God daar tegenwoordig was
En uw bedryf beschouwde; ik weet gy souwd wel ras
U selfs ontsien van met uw speelen voort te varen.
Dogh immers leert u de Natuur en d'Heyl'ge blaëren,
Dat God niet verre is en ons allen gade slaat.
Dogh dat *gelooft* gy niet, terwyl gy niet en laat,
Het geen ge u souwd ontsien in 't bysyn te verrigten
Van een Godvrugtig mensch. God liet het en sal 't rigten!

Hand. 17:
27.
Jer. 23:23.

Denk hoe onseker dat ook 's menschen leven is;
Het sterf-lot staat u vast; het uur is ongewis:
Gy kond in korten tyd gelyk een bloem verswinden.
Souwd gy wel wenschen, dat u God souw besig vinden
In sulken tydverdryf? ik weet, gy segt van *neen*.
Maar hebt gy, bid ik u, dan niet wel dobb'le reën,
Om van nu aan u van dat ydele af te wenden,
En wagten op syn komst met opgeschorte lenden?
Want salig is die knecht en dienstmaagd, die steeds waakt,
En op syns Heeren komst geduurig reek'ning maakt.
Wel-salig, dien de Heer, die God en mensch verfoende,
Wanneer hy tot hem komt, bevinden sal *soo doende*.

Heb. 9:27.
Psal. 89:
49.
Psal. 103:
15, 16.
Psal. 90:5,
6.

Luc 12:
35.

Mat. 24:
46-

Of fyt ge voor als nog van 't quaad niet overtuigd,
Soo hebt ge een hert als steen, dat voor geen reden buigt:
Wel aan, wilt nogmaals op het geen ik segge, letten,
Hoe 't speelen aanloopt tegen Gods gewydde wetten.

Voor eerst, uw misbedryf is teegen 't *eerst gebod*,
Dat u beveelt altoos voor uwe oogen God
Te stellen als uw doel en 't einde van uw pligten.
Maar, durft ge fulk een werk van ydelheid verrigten;

Waar is uw *Gods-vrees* dan? God is u uit het oog:
 Jef. 57:1 En uit het herte, dat gy nimmer floegt om hoog:
 Gy dient geen God, maar draagt uw dienst op aan de wereld;
 In welkers ydelheid uw ziel is als verdwereld.
 En dat noemt immers Gods getuig'nis iemands *God*,
 Job. 31:24. Daar hy veel werks van maakt, dat hy sig voorsteld tot
 Phil. 3:19. Syn doelwit en vermaak. Is dan u niet het speelen
 Een *afgod*? laat het u dogh, bid ik, niet verveelen,
 Dat ik met goeden ernst u *Kaartendienaars* noem;
 Want *speelen* is uw lust en uw vermaak en roem.

De *derde Wet* verbiedt, dat men des Heeren name
 Niet ydelyk gebruyk; Want hy wil die beschamen
 Die sig sulx onderstaan; syn welverdiende straf
 Volgt hem op 't spoor, die van het regte spoor wykt af.
 Maar, heiligt gy Gods naam met fulke spelbedryven?
 Misbruikt g' hem dikwyls niet? En, mag't aan u beklyven,
 't Geen ik in desen tot uw overtuiging stel:
 Seg my, wanneer gy speelt, gaat uwen wensch niet wel.
 Daar toe, dat u een kaart of teerling toe mogt vallen,
 Die tot uw voordeel sy? Maar seg my dogh, in allen
 Geval, van wien gy 't wenscht, van Duivel of van God?
 't Is van den laaften, die 't bestier heeft van het lot,
 Maar is dat niet Gods naam misbruiken? hem te vergen,
 Dat hy uw sonde sal ten dienst staan? hem te tergen.
 En syn voorsienigheid te stellen op de toets?

Verliest ge, ei liev, wat syn daar driften-des gemoeds
 Opborr'lend in uw hert, misnoegen, murmureeren!
 En in wieneindigt dit? Is het niet in den H E E R E,
 Wiens al-bestiering self het kleinste gadeslaat?
 'k Bevroed met regt dat gy hier van verwonderd staat:
 En egter ligt het dus, als wy de saak ontleden.
 Dus tergtge God met uw verkeerde en ydele seden.

'tGe-

't Gebod des *Sabbaths* leert ons * *rusten* van het quaad,
 God laten werken in de ziel door zijn' genaad;
 Den Godsdienst op den dagh des Heeren te verrigten,
 En in de week niet te vergeeten onse pligten.

Maar, gy Kaartspeelders, het is seker en gewis,
 Dat uw geweten hier wel dobbel schuldig is.
Rust gy van sonden, als gy *arbeid* in het speelen,
 En doet dat strydig is met onses Gods bevelen?
 Is dit de regte weg en 't middel oit geweest,
 Dat God gebruikt heeft, om de werking van syn Geest
 Daar aan te hegten? Of sluit gy Gods Geest dus buyten
 En soekt opsettelyk syn werk in u te stuyten?
 Pleegt gy uw spel niet vaak, terwyl Gods heilig woord
 Gepreëkt word? Dit vermaak uw ziel veel meer bekoord
 Dan onder het gehoor van 's Heeren woord te wesen.
 Een seker blyk, dat gy God dienen wilt nog vreesen.

Nu gaa ik verder tot het *allereerst* gebod
 Der *tweede Tafel*, waar in ons Jehova God
 De pligten toond van die gesteld syn over anderen,
 En hen die laager syn, hoe die ontrent elkanderen
 Sig draagen moeten. Daarom leert gy hier, ô Man,
 Uw Ega, als haar hoofd, te stieren, en haar van
 Het quaad te houwen af; en gy, wien God met kinderen Eph. 5: 23-25
 Gesegend heeft, die van alle ydelheid te hinderen,
 En hen te voeden op in wysheid en in deugd Eph. 5: 4.
 Op dat sy strekken tot uw hoofdcieraad en vreugd.

Maar hebt gy dan uw pligt soo verr' vergeten, *Mannen*,
 Hebt hy de Godtvrugt dus uit uwe ziel verbannen,
 Dat gy uw Weêrhelft in het quade voorgaat, tot
 Ontstgting van uw huys en oneer van uw God?
 En gy ook wederzyds, genaamde *Christen-Vrouwen*,

E 3

Is

* Zie de 103 vrag van den Heydelbergfen Catechismus.

Is dit uw eed en uw beloften Gode houwên.
 Wanneer gy uw gefin voorgaat in ydelheid,
 En, foo veel in u is, uw kinderen verleid?

Gy *kinderen*, fult gy dit vergelden aan uw ouders,
 Die om uw welfyn foo veel forg op hunne fchouwders
 Geladen hebben, dat uw ydele gedragh
 Hen veelyds reden geeft van droefheid en beklag?

Marth. 5:
 22.

De *sesde* Wet verbied het *twiften* en *krakeelen*
 Soo wel als *doodflaan*. Dit veroorzaakt vaak het spelen.
 Of immers word uw ziel niet wel met *toornigheid*
 En euvelmoed vervuld? ik weet uw ziel het zeit
 In het binnenft van uw hert, al wilt gy 't fchoon ontveinfen
 En foekt de waarheids-kragt te onduiken of te ontdeinfen.
 Of kond gy 't konftiglijk verbergen, egter 't *hert*
 Spreekt anders als het *oog* en dat gevoelt fijn fmert.

Het *agfte* woord verbied niet flegts het groove *steelen*,
 Maar alle * onregte winft. Dit zie ik ook in 't spelen
 Wel duydlijk ftraalen door, fchoon gy het niet gelooft,
 Dat g' uwen naaften dus onwettig 't fyne rooft.
 Of zyt gy aan 't verlies en fiet uw deel verminderen,
 In 't groot' of kleyne; gy ontsteelt het uwe kinderen
 Of ook uw' ouders, die ge in 't hunne dus bekort,
 En van ter fyden dus aan diefftal fchuldig word.

Wat fal ik seggen van veel quaê *begeerlykbeden*,
 Die fig hier opdoen? Want fouw ik het al ontleden,
 Ik vond begin nog eind; fulk een verborgentheid
 Ontdekt fig hier van fond' en ongeregtigheid!

Wat dunkt u, menschen, is uw hert niet te overtuigen?
 Moet gy voor fulken drang van redenen niet buigen?

Soo

* Zie de 110 vrage van den Heydelbergfen Catechismus.

Soo sta 'k verleege, wat daar toe sal kragtig syn.
 Ik meen gy fiet genoeg het doodelyk fenyn
 Van 't geen gy dus bestaat, met al uw hert en finnen,
 In weêrzin van de wet des Heeren te beminnen.

Ik bid u, sta dogh eens van desen handel af:
 Geef God syn eer, en buig voor syne waarheids-staf;
 Soo sult gy rust en vree voor uwe zielen plukken,
 En u des Satans magt en dwinglandy ontrukken.

En is 't nog niet genoeg? Denk aan de *weldaad*, die
 Ons God nog onlangs schonk, een schoone vrede, wie
 Durft denken dat men dus Jehova mag vergelden? Deut. 32:6?
 Is dit de dankbaarheyd? Is dit syn lof vermelden?
 ô Neen, dit is het snoodst van alle ondankbaarheid,
 Sig dus te wentelen in fond' en ydelheid.

Gedenk ook, bid ik, aan de Broeders, die in lyden Heb. 13:2
 In *Palts* en *Vrankryk* syn. Kond gy u dus verblyden,
 Terwyl de leden van het selfde ligchaam smert
 Word aangedaan? Kan dit, myn' vrienden, u van 't hert?
 Denkt gy niet aan het wee, dat over den geruften Amos 6:
1-7.
 Van Sion is voorspeld, die sig in weeld verlusten
 En niet meedoogende syn over Josefs schaad,
 Dien 't onheyl van Gods volk niet aan het herte gaat.

Dat meer is, gy bedroeft uw Leeraars en den vromen
 Verschaft gy ergernis; een aanstoot, niet *genomen*,
 Maar regt *gegeven*. En wanneer een Leeraar fugt, Heb 13:17.
 Denk vry, dat geld by God, en is niet sonder vrugt.
 God sal het soeken, dogh gewis niet tot uw voordeel:
 't Sal u gedyen tot een onverdraag'lyk oordeel. March. 18:
6.
Marc. 9:
42.
 En wee hen, segt de mond der waarheyd, die maar sal Den Luc, 17:2

Den kleynste ergeren: 't was beter dat den val
Eens swaren molensteens hem had verplett'ren mogen,
Of dat hy noit de borst syns moeders had gefogen.

Spr. 14:12, 13. Ah, weet het, dit 's een weg, die in uw oogen regt
Mag schynen: maar by God is sy veragt en flegt,
Ja s' is by hem vervloekt. Wilt gy dien verder volgen,
Gy hebt te wagten dat u God sal syn verbolgen
In syne grimmigheid; en op u storten sal,
De smerten, u bereyd, en eeuwig ongeval.
Gy moogt misschien u selfs tot valsche vreugde pracchen;
Maar ik sie te gemoet, dat dit gemaakte lacchen
Eens haastig sal vergaan en wiss'len in geweën;
Wanneer gy dragen sult de straf der ydelheên.
Rom. 8:13. Want soo gy naar het vleesch blyft leven, sult ge sterven
En eeuwig's Heeren gunst en synen Hemel derven.
Matt. 25: 41. God sal u wysen naa de Duyv'len in de hel.
Dit sal de loon ^{van} uwe Kaart- en Tiktak-spel.

E Y N D E.

Drukfeilen.

Zyde	Regel	Voor	Lees.
7	van de Voorrede 13	onverschillig	onverschillig
6	5 vs. van Buchanaan, van onder	Exiguas	Exiguas
11	Aan de kant, nevens Regel 14.	Jer. 11: 12.	Jer. 2: 12.
17	1	den	de
19	18	sindelijk	eyndelijk
27	2	gevaer	gevaar
34	't leste woord aan de kant	Watervat	Waterval.
	In de Aanteykening Reg. 10, 11.	Siet.	Sueton.

